Ἡ παιδεία ἐν... καμίνω

Γράφει ο **Σαράντος Καργάκος** (Ιστορικός - Συγγραφέας)
Ημερομηνία: 27/05/2016

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ὑπό ποικίλες μορφές ὑπῆρχε σέ ὅλους τους τόπους ἀφότου οἱ ἄνθρωποι συγκρότησαν κοινωνικές ὁμάδες - ἔστω κι ἄν ζοῦσαν ὡς νομάδες. Τήν ὑψηλότερη μορφή της ἔλαβε ἡ παιδεία στήν ἀρχαία ἑλληνική κοινωνία, μέ ἀποκορύφωμα τό παιδαγωγικό θαῦμα τῶν Ἀθηνῶν. Μπορεῖ οἱ λέξεις παιδεία, παιδαγωγός καί τό ρῆμα παιδεύω νά εἶχαν εὐρεία διάδοση στήν ἀρχαία Ἑλλάδα, ἀλλά ἀπουσίαζε ὁ ὅρος παιδαγωγική, πού προσδιορίζεται ὡς ἐπιστήμη ἡ ὁποία σκοπεῖ στή μόρφωση καί στήν ἐν γένει ἀνατροφή τῶν νέων. Ὁ ὅρος παιδεία, ὡς συστήματος ἀγωγῆς γιά τήν καλή ἀνάπτυξη τοῦ πνεύματος, τοῦ σώματος καί τῆς ψυχῆς, ἐκάλυπτε τά πάντα. Ἀφότου ὅμως ἄρχισε ἡ συστηματοποίηση τῶν παιδευτικῶν μεθόδων καί ἡ συγκρότησή τους σέ ἐπιστήμη, πολλά πράγματα ἄρχισαν νά στραβώνουν. Γι' αὐτό **ὁ Ἱππόλυτος Ταίν χαρακτήρισε τήν παιδαγωγική σάν μία ἀπό τίς μεγαλύτερες ἀνοησίες τῆς ἐποχῆς του. Συμβούλευε ὅμως νά μήν τό λέμε δυνατά, γιατί ὑπάρχουν τόσοι ἄνθρωποι πού ζοῦν ἀπό αὐτήν!**

Στή νεώτερη Ἑλλάδα ἡ λέξη παιδαγωγός ἀρχικά ἀποδόθηκε σέ γυναῖκες, ἰδίως ξένες πού ἀνελάμβαναν τήν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν φυσικά των εὐπόρων οἰκογενειῶν. Ἀργότερα ὁ ὅρος ἐπεκτάθηκε καί στούς ἄνδρες.Ὅμως, κυρίως μετά τή μεταπολίτευση ἄρχισαν νά ἐπικρατοῦν οἱ ὅροι ἐκπαίδευση καί ἐκπαιδευτικός. Ἐπ' αὐτοῦ εἶχα ἐνστάσεις πολλές. Διότι σέ ἐκπαίδευση ὑπόκεινται καί τά ζῶα. Μόνον ἡ παιδεία εἶναι ἀνθρωποπλαστικό ἰδανικό καί ὄχι ἁπλή παροχή δεξιοτήτων. **Ἀλλά ἡ παιδεία, ὡς ἄσκηση ἀρετῆς κατά τό Σωκρατικό ἰδεῶδες, γιά πολλούς ἦταν ἐνοχλητική.**Ἔτσι ἡ παιδεία ἄρχισε νά περνᾶ τοῦ λιναριοῦ τά πάθη. Στή διάρκεια τῆς διδακτικῆς μου θητείας, ὅπως ξαναέγραψα, **ἔγιναν πάνω ἀπό δέκα μεταρρυθμίσεις πού ὅλες κατέληξαν σέ ἀπορρυθμίσεις**. Τό σχολεῖο βρισκόταν καί βρίσκεται σ' ἕνα συνεχῆ βασανισμό. Τελικά αὐτό πού πρυτάνευσε σάν παιδευτικό ἰδανικό ἦταν ὁ... ἄναρχισμος!

Τό δρόμο τῆς Γολγοθαϊκῆς πορείας πού ἀκολουθεῖ ἡ ἑλληνική παιδεία ἐδῶ καί 40 χρόνια ἄνοιξαν ἄνω των 100 ὑπουργοί καί παραϋπουργοί, πού ὅλοι εἶχαν τή φιλοδοξία νά βάλουν καί τή δική τους σφραγίδα πάνω στό πολυβασανισμένο σῶμα τῆς παιδείας, ὅπως οἱ ἀστύιατροι βάζουν εἰδική σφραγίδα στό εἰσαγόμενο βοδινό κρέας. Οἱ πλεῖστοι περιστοιχίστηκαν ἀπό ἐπιτελεῖα σοφῶν, πού ὁ

ἀριθμός τούς ξεπερνᾶ τούς σοφούς πού ἐδίδαξαν στήν Ἀθήνα ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Σόλωνος ὥς τό 529 μ.Χ., ὅταν ὁ Ἰουστινιανός ἔκλεισε τήν Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν. Καί τι ἐπράξαμε; Μηδενικά ἐπί μηδενικῶν! Ἁπλῶς, αὐξήθηκαν τά ἄχρηστα ἄριστα. Στήν ἐποχή μου, ὅποιος μαθητής ἔβγαινε μέ ἀπολυτήριο πάνω ἀπό τό 17, ἦταν φαινόμενο. Σήμερα εἶναι φαινόμενο ὅποιος παίρνει κάτω ἀπό 17. Γιά νά μείνει κάποιος ἀνεξεταστέος, χρειάζεται μέσον! Καί περισσότερο μέσον γιά νά μείνει στήν ἴδια τάξη. Ὅσο γιά τίς Ἀνώτατες Σχολές, ἐκεῖ βασίλευσε καί βασιλεύει τό κάποτε «δημοκρατικό πέντε», πού γιά λόγους εὐπρεπείας σταδιακά ἔγινε «δημοκρατικό ἑπτά».

Τώρα **ὁ νέος ἀφέντης τοῦ ὑπουργείου πνευματικῆς ἡμιπληγίας**, ἐπικεφαλῆς νέου ἐπιτελείου σοφῶν, ἀπειλεῖ ὅτι θά προβεῖ σέ νέα μεταρρύθμιση. **Ἔτσι, ὅ,τι ἔχει ἀπομείνει ἀπό αὐτό πού κρατοῦν ὄρθιο πολλοί φιλότιμοι παιδαγωγοί, δίνοντας τό αἷμα τῆς ψυχῆς τους στό ἀναιμικό σῶμα τῆς παιδείας, θά κατεδαφισθεῖ. Ἡ παιδεία θά μπεῖ στό φοῦρνο, ὅπως μπαίνουν γιά ψήσιμο τά τοῦβλα, μιᾶς καί ἡ ἀποστολή της θά εἶναι νά βγάζει... τοῦβλα**! Πού, ἄλλωστε, χρειάζονται νά εἶναι γερά, γιά νά ἔχουμε καλές ἐπιδόσεις στίς συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία ἤ στό ἐθιμικό σπάσιμο τῶν βιτρινῶν. Διαβάζω ὅτι ἤδη ἡ νεολαία τοῦ ΣΥΡΙΖΑ ἔκανε τή δική της εἰσήγηση γιά τά ληπτέα ἀπό το ὑπουργεῖο μέτρα. **Οὐδέν καινόν· ὅλα κενά.** Ἀναμασήματα εἰσηγήσεων ἀπό τα πρῶτα «πρωτοποριακά» συνέδρια μετά τήν πτώση τῆς Δικτατορίας. Ὡς φρέσκο καί νέο παρουσιάζεται ἡ κατάργηση τῆς πρωινῆς προσευχῆς, λές καί ὅλα τα προβλήματα στόν τόπο αὐτό ἔχουν λυθεῖ. Ἡ προσευχή τούς μάρανε!

Ἄς γίνουν κάποτε οἱ πολιτικοί μας σοβαροί. **Δέν εἶναι κλειδί τῆς παιδείας ἡ εἰσαγωγή τῶν νέων στά ΑΕΙ καί ΤΕΙ**. Ἀπό τίς πρῶτες ἡμέρες τῆς μεταπολιτεύσεως εἶχα εἰσηγηθεῖ -καί ἄπειρες φορές τό ἔχω γράψει- ὅτι πρέπει ἡ ἀνωτέρα καί ἀνωτάτη ἐκπαίδευση νά αποδεσμευθοῦν ἀπό τόν ἀσφυκτικό ἐναγκαλισμό ἑνός ὑπουργείου πού ἔχει ἄγρια μεσάνυχτα γιά τίς ἐπιστημονικές κατακτήσεις καί ἐξελίξεις. Τό γράφω γιά πολλοστή φορά: **ὁ γνωστικός μας ἐξοπλισμός στόν παρόντα καί στόν μέλλοντα καιρό θά ἀλλάζει ἀνά τριετία. Δέν μπορεῖ ἡ ἀποχαυνωμένη ὑπαλληλία ἑνός ἡμιπληγικοῦ ὑπουργείου νά παρακολουθήσει αὐτή τήν ἐξέλιξη**. Τά ΑΕΙ πρέπει μόνα τους νά καθορίζουν τήν πορεία πού θά ἀκολουθήσουν: Ποιά τμήματα ἔχουν νόημα νά λειτουργοῦν, ποιά νέα νά δημιουργηθοῦν, ποιά πρέπει, ὡς ξεπερασμένα, νά καταργηθοῦν. Κι ἀκόμη πρέπει νά εἶναι δική τους εὐθύνη πόσους φοιτητές κατά τμήματα θά παίρνουν, μέ δική τους εὐθύνη νά καθορίζεται ὁ τρόπος καί ὁ χρόνος εἰσαγωγῆς καί κυρίως ὁ χρόνος σπουδῶν. Εἶναι ἀνεπίτρεπτο στόν παρόντα καιρό τά χρόνια σπουδῶν νά μετριοῦνται μέ Ὀλυμπιάδες. Καί φυσικά κάθε σχολή νά καθορίζει αὐτή τήν ἐξεταστέα ὕλη. Τό πῶς θά συντηρηθοῦν οἱ σχολές μετά τόν ἀπογαλακτισμό τους ἀπό το κράτος, εἶναι κάτι πού μποροῦν νά τό μάθουν ὅταν κοιτάξουν πρός τά ἔξω. Βεβαίως καί σ' ἄλλα κράτη ὑπάρχει κρατική οἰκονομική ἐνίσχυση, ἀλλά **τά σπουδαῖα πολυτεχνεῖα καί πανεπιστήμια ἔχουν μία δική τους οἰκονομική αὐτοδυναμία, διότι λειτουργοῦν παραγωγικά καί ὄχι παρασιτικά μέσα στήν κοινωνία**. Ἐδῶ χρειάζεται σοφία. Τήν κατάργηση τῆς ὑποχρεωτικῆς προσευχῆς εἶχε ὑπαινιχθεῖ καί ὁ αοίδιμος Παπαδιαμάντης. Σιγά το... εὕρημα!

Πηγή: www.sarantoskargakos.gr/